

Lipsa martorilor in procesul privind saloane de masaj în Romania nu a încălcat dreptul la apărare

În hotărârea sa de astăzi¹ în cauza [Vasile Pruteanu si alții împotriva României](#) (cererea nr. 9308/18) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, unanim, că:

Nu a fost încălcat articolul 6 §§ 1 si 3 (d) (dreptul la un proces echitabil/dreptul de a obține citarea și audierea) al Convenției pentru apărarea drepturilor omului.

Cauza privește o procedură penală împotriva soților Pruteanu și a fiului lor, care dețineau trei saloane de masaj în România, și care au fost acuzați de proxenetism și trafic de persoane. Reclamanții au considerat condamnarea lor ca fiind inechitabilă deoarece martori cheie ai acușării – femei pe care ei le-au recrutat în Republica Moldova – nu au fost audiate în mod direct de către instanțele române.

Curtea a considerat că au existat factori compensatori suficienți pentru a atenua lipsa oportunității de a pune direct întrebări unor anumiți martori în proces. În special, au existat alte probe care au demonstrat faptul că reclamanții au facilitat practicarea de acte sexuale în saloanele lor de masaj, în special faptul că aceștia și-au transportat victimele din Republica Moldova în România sub pretextul că le vor oferi un loc de muncă legal și apoi le-au determinat, prin amenințări, să se prostitueze. În plus, deciziile instanțelor naționale de a accepta declarațiile martorilor absenți au fost temeinice și s-au bazat pe o examinare exhaustivă a probelor și a tuturor argumentelor invocate. În ansamblu, procesul împotriva cuplului și a fiului lor a fost echitabil.

Rezumat al situației de fapt

Reclamanții sunt trei cetățeni români: Vasile și Tatiana Pruteanu, născuți în 1960 și 1965, și fiul lor, Vasile Pruteanu, născut în 1987. Ei locuiesc în Brașov și Săcele (România).

Reclamanții dețineau trei saloane de masaj în România. În februarie 2013 ei au fost trimiși în judecată sub acușatia de săvârșirea infracțiunilor de proxenetism și trafic de persoane. Ei au fost suspectați că ar fi înlesnit practicarea masajului erotic și a unor acte sexuale, în special de către angajatele recrutate din Republica Moldova.

În cele din urmă, printr-o decizie din iunie 2016, instanțele au constatat că reclamanții au recrutat femei din Republica Moldova, promițându-le locuri de muncă, mâncare, cazare și ajutor pentru obținerea vizelor, și apoi le-au obligat să lucreze ca maseuze în saloanele lor de masaj, constrângându-le să întrețină raporturi sexuale cu clienții saloanelor. Cei doi soți reclamanți au fost condamnați la o pedeapsă de trei ani închisoare iar fiul lor a fost condamnat la o pedeapsă de doi ani închisoare a cărei executare a fost suspendată.

Tribunalele și-au întemeiat deciziile pe declarațiile date în fața instanței: de către două maseuze moldovence care s-au constituit părți civile în proces, de către aproximativ 20 alte maseuze, în principal de naționalitate română, și de către 11 clienți ai saloanelor de masaj. Printre alte probe

1. În temeiul articolelor 43 și 44 din Convenție, prezenta hotărâre de Cameră nu este definitivă. În cursul perioadei de trei luni de la pronunțarea hotărârii, oricare dintre părți poate solicita trimiterea cauzei în fața Marii Camere a Curții. În cazul în care se formulează o astfel de cerere, un complet format din cinci judecători va examina dacă cererea merită o examinare suplimentară. În caz afirmativ, Marea Cameră va judeca cauza și va pronunța o hotărâre definitivă. În cazul în care cererea de retrimiteră este respinsă, hotărârea Camerei devine definitivă în ziua respectivă.

Odată ce o hotărâre devine definitivă, aceasta este transmisă Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei pentru supervizarea executării sale. Informații suplimentare privind procesul de executare pot fi găsite aici: www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution.

administrare se numără și: anunțuri publicitare în ziare din Republica Moldova și din România; interceptările convorbirilor telefonice ale reclamanților; discuții pe forumuri purtate între clienții saloanelor de masaj; rapoartele investigatorilor sub acoperire; și obiecte ridicate din saloanele de masaj, în special prezervative și jucării sexuale.

Declarațiile altor trei maseuze din Republica Moldova (care și ele s-au constituit părți civile) și ale martorei cu identitate protejată „Maria”, care între timp părăsise România, au fost de asemenea folosite în proces împotriva reclamanților.

În apel, reclamanții s-au plâns că aceste patru martore nu au fost audiate în persoană de către instanța de fond. Una dintre cele trei părți civile absente a fost în cele din urmă audiată, la cererea instanței de apel, de către o instanță din Republica Moldova, însă celelalte două părți civile nu au putut fi audiate, deoarece nu se știa unde se află. Instanța de apel a citat-o în repetate rânduri pe „Maria”, dar aceasta a depus declarații în care afirma că starea sa de sănătate nu îi permite să re trăiască trauma suferită din cauza reclamanților.

Curtea de Apel a precizat în primul rând că decizia sa de a accepta declarațiile martorelor absente a respectat obligația de a proteja victimele infracțiunilor sexuale. Aceasta s-a întemeiat pe o directivă a Uniunii și a avut în vedere vulnerabilitatea victimelor traficului de persoane și necesitatea de a evita victimizarea secundară. În plus, instanța de apel a constatat că declarațiile acestor martore erau conforme cu declarațiile celorlalte femei care au lucrat pentru reclamanți.

În ceea ce privește cele două părți civile absente care nu au putut fi găsite, instanța de apel a subliniat că declarațiile lor au fost date în fața unui procuror din Republica Moldova și au prezentat aceeași situație care a reieșit și din declarațiile date de „Maria” și din restul probelor.

Capetele de cerere, procedura și componența Curții

Invocând articolul 6 §§ 1 și 3 (d) (dreptul la un proces echitabil/dreptul de a obține citarea și audierea) din Convenția Europeană, reclamanții s-au plâns, în special, că procesul care a condus la condamnarea lor nu a fost echitabil, deoarece trei martori-cheie ai acușării nu au fost niciodată audiați direct în fața instanței, iar un alt martor a fost audiat de instanțele din Republica Moldova și nu de cele din România.

Cererea a fost introdusă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului pe data de 31 ianuarie 2018.

Hotărârea a fost adoptată de o Cameră formată din șapte judecători, compusă după cum urmează:

Lado Chanturia (Georgia), *Președinte*,
Tim Eicke (Marea Britanie),
Lorraine Schembri Orland (Malta),
Anja Seibert-Fohr (Germania),
Ana Maria Guerra Martins (Portugalia),
Anne Louise Bormann (Danemarca),
Sebastian Rădulețu (România),

și, de asemenea, Simeon Petrovski, *Grefier adjunct de Secție*.

Hotărârea Curții

În primul rând, Curtea a constatat că au existat motive întemeiate pentru care cele patru martore nu au participat la procedura în fața instanțelor. Toate erau foste angajate ale saloanelor de masaj ale reclamanților și aveau nevoie de protecție în calitate de presupuse victime ale traficului de persoane și ale exploatării sexuale. Într-adevăr, „Maria” nu a participat la proces datorită problemelor de sănătate mintală și fizică rezultate din trauma experienței sale din România.

Deși declarațiile acestor martore au contribuit la condamnarea reclamantilor, acestea nu au fost nici singurele probe și nici probe decisive în cauză. Instanțele au dispus de o serie de alte elemente de probă care le-au permis să concluzioneze că reclamantii au facilitat practicarea actelor sexuale în saloanele lor de masaj. În plus, probele au arătat că reclamantele și-au transportat victimele moldovence în România sub pretextul unui loc de muncă legal, lăsându-le pe unele fără acte de identitate, iar apoi le-au supravegheat și le-au determinat, prin amenințări, să se prostitueze.

Curtea de apel a estimat, de asemenea, că au existat suficienți factori compensatori care au permis o evaluare corectă și adecvată a probelor neverificate direct de către instanțe.

În special, instanțele au abordat cu prudență declarațiile martorelor absente, bazându-se pe acestea numai atunci când a devenit indubitabil că prezența martorelor în instanță nu putea fi asigurată, și după ce au constatat că declarațiile acestora se coroborau cu alte probe. De asemenea, instanțele au verificat fiabilitatea declarațiilor celor două martore care nu au putut fi găsite, și le-au plasat în contextul cauzei înainte de a decide dacă să le accepte. În plus, instanțele au confirmat validitatea declarațiilor martorelor absente în contextul obligațiilor internaționale ale României de a proteja victimele infracțiunilor sexuale.

În plus, instanțele au luat măsuri procedurale suficiente pentru a atenua lipsa oportunității de a pune direct întrebări martorilor. Declarațiile martorelor absente au fost disponibile în dosarul cauzei, iar reclamantii și avocații lor le-au putut contesta în instanță. Mai mult, reclamantii și avocații lor au fost prezenți și au participat activ la procedură. În acest sens, reclamantii au putut să își prezinte apărarea, oferind propria lor versiune a faptelor.

În final, decizia instanțelor naționale de a accepta declarațiile martorilor absenți a fost temeinic motivată. Hotărârile s-au bazat pe o examinare exhaustivă a probelor și a tuturor argumentelor invocate.

În consecință, Curtea a constatat că procedura în ansamblul ei a fost echitabilă și că drepturile la apărare nu au fost restrânse într-o măsură care să încalce garanțiile prevăzute de articolul 6 din Convenție, în special egalitatea armelor. Prin urmare, articolul 6 §§ 1 și 3 (d) nu a fost încălcat.

Hotărârea este disponibilă doar în limba engleză.

Prezentul comunicat de presă este un document conceput de Grefa Curții. Acesta nu angajează Curtea. Deciziile, hotărârile și informații suplimentare privind Curtea pot fi consultate la adresa www.echr.coe.int. Pentru a primi comunicatele de presă ale Curții, vă rugăm să vă abonați aici: www.echr.coe.int/RSS/en sau să ne urmăriți pe X (Twitter) @ECHR_CEDH.

Date de contact pentru relația cu presa

echrpess@echr.coe.int | tel.: +33 3 90 21 42 08

Încurajăm jurnaliștii să ne trimită solicitările prin e-mail sau telefon.

Tracey Turner-Tretz (tel: + 33 3 88 41 35 30)

Denis Lambert (tel: + 33 3 90 21 41 09)

Inci Ertekin (tel: + 33 3 90 21 55 30)

Neil Connolly (tel: + 33 3 90 21 48 05)

Jane Swift (tel: + 33 3 88 41 29 04)

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fost înființată la Strasbourg de statele membre ale Consiliului Europei în 1959 pentru a se ocupa de pretensele încălcări ale Convenției Europene a Drepturilor Omului din 1950.